

Тема 11. ВІТЧИЗНЯНА ЕКОНОМІКА У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Частина 1

I. Опрацюйте тему згідно такого плану:

1. Потенціал та структура економіки України:

- а) природно-ресурсний, трудовий та інтелектуальний потенціал вітчизняної економіки;
- б) необхідність та перехід економіки України до ринку. Нинішня структура економіки. Паливно-енергетичні проблеми;
- в) геополітичні інтереси України.

2. Економічні основи світового господарства:

- а) причини становлення і суть світової економіки;
- б) міжнародний поділ праці і його чинники;
- в) глобалізація господарського життя;
- г) основні форми міжнародних економічних відносин.

3. Зовнішня торгівля і зовнішньоторгівельна політика:

- а) класичні та сучасні теорії зовнішньої торгівлі;
 - б) основні риси зовнішньої торгівлі в сучасних умовах;
 - в) зовнішня торгівля України та її перспективи;
 - г) суть, види та інструментарій зовнішньоторгівельної політики.
- Аргументи на користь протекціонізму та проти нього;
- д) міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. СОТ.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островецького. – К.: Знання, 2006. – С. 261-268; 683-724.
2. Вступ до економічної теорії. Підручник / За ред. З. Ватаманюка. – Львів: Новий Світ–2000, 2006. – С. 379–399.
3. Економічна теорія: політ економія. Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання – Прес, 2004. – С. 497 – 555.
4. Панчишин С. М. Макроекономіка. – К.: Либідь, 2005. – С. 435-443; 457-470.

II. Дайте відповіді на контрольні запитання:

1. Які основні геополітичні інтереси України?
2. Якими корисними копалинами багата Україна?
3. Які аргументи можна навести “за” і “проти” автаркії?
4. У чому суть деформацій відтворювальної і галузевої структури вітчизняної економіки?
5. Що заважає Україні здійснити своє “економічне диво” і посісти гідне місце у колі розвинених держав?
6. Яких успіхів досягла Україна в переході до ринкової економіки та з якими зіткнулася проблемами?
7. Що породжує міжнародний поділ праці?
8. Які аргументи висувають прихильники політики протекціонізму?

9. Які сильні сторони політики “вільної торгівлі”?
10. За якими показниками оцінюють участь країни у міжнародному поділі праці?
11. Коли країна має порівняльну перевагу у виробництві певного продукту?
12. Які основні форми зовнішньоекономічних зв'язків країни?

III. Впишіть номер визначення кожного терміну.

| № | Термін | Визначення | № |
|----------|--|---|----------|
| | <i>1. глобалізація</i> | 1. Розмежування певних видів діяльності між окремими країнами, що передбачає обмін факторами і результатами виробництва. | |
| | <i>2. мито</i> | 2. Форма зовнішньоекономічних зв'язків, яка передбачає переміщення товарів і факторів виробництва між країнами. | |
| | <i>3. демпінг</i> | 3. Товари і послуги, які країна купує в інших країн. | |
| | <i>4. автаркія</i> | 4. Відношення експортних цін до імпорتنих. | |
| | <i>5. зовнішня торгівля</i> | 5. Товари і послуги, які одна країна продає іншим. | |
| | <i>6. міжнародний поділ праці</i> | 6. Сукупність національних економік, що мають спільні економічні інтереси та пов'язані різними діловими зв'язками. | |
| | <i>7. ембарго</i> | 7. Всебічне поглиблення взаємозалежності країн та регіонів. | |
| | <i>8. адвалерне мито</i> | 8. Податок на імпорتنий товар. | |
| | <i>9. структура експорту</i> | 9. Кількісне обмеження на ввезення товару з інших країн. | |
| | <i>10. захисне мито</i> | 10. Ізольованість економіки країни від економіки інших країн. | |
| | <i>11. умови торгівлі</i> | 11. Продаж товару на міжнародних ринках, за цінами нижчими від витрат виробництва. | |
| | <i>12. фіскальне мито</i> | 12. Міжнародна організація, що регулює світові торгівельні відносини. | |
| | <i>13. квота</i> | 13. Мито, яке накладається на вироби, які не продукують у країні. | |
| | <i>14. СОТ</i> | 14. Мито призначене для захисту вітчизняного виробника. | |
| | <i>15. експортний потенціал країни</i> | 15. Мито, яке застосовує країна-імпортер певного товару для нейтралізації переваг, котрі здобуває її торгівельний партнер, використовуючи експортні субсидії. | |
| | <i>16. імпорт</i> | 16. Питома вага різних товарних груп у загальному обсязі експорту. | |
| | <i>17. компенсаційне мито</i> | 17. Обсяг виробленої продукції, який країна може продавати на світовому ринку без будь-якої шкоди для задоволення своїх внутрішніх потреб. | |
| | <i>18. специфічне мито</i> | 18. Заборона урядом ввезення чи вивезення товарів. | |
| | <i>19. світове господарство</i> | 19. Мито, яке встановлюється у вигляді фіксованої суми з одиниці виміру (ваги, площі, об'єму тощо) імпортованого виробу. | |
| | <i>20. експорт</i> | 20. Мито, яке запроваджують у вигляді відсотка від митної вартості товару. | |

IV. Виберіть правильну відповідь:

1. Яке твердження неправильне:

- а) за розмірами території Україна посідає перше місце, а за населенням – п'яте місце серед країн Європи;
- б) Україна володіє широким спектром корисних копалин;
- в) Україна успадкувала економіку з колоніальною відтворювальною і галузевою структурою;
- г) спеціалізація українських підприємств у командній системі установлювалася так, щоб вони могли самостійно випускати більшість видів продукції;
- д) геополітичні інтереси України поширюються на сусідні держави, країни Причорномор'я, Балтійського регіону, а також країни з численною українською діаспорою.

2. Міжнародний поділ праці – це:

- а) прямі іноземні інвестиції в економіку країни;
- б) сукупність різних форм міжнародних економічних відносин;
- в) портфельні іноземні інвестиції в економіку країни;
- г) розмежування певних видів діяльності між окремими країнами, що передбачає взаємовигідний обмін факторами і результатами виробництва;
- д) переміщення працездатного населення з однієї країни в іншу.

3. Що не є аргументом прихильників протекціонізму:

- а) підтримка галузей, які випускають стратегічні товари, є важливою для економічної безпеки та оборони країни;
- б) підтримка вітчизняних виробників збільшує сукупний попит у країні та стимулює зростання рівнів виробництва і зайнятості;
- в) захист молодих галузей вітчизняної економіки забезпечує їхній прискорений розвиток;
- г) протекціоністські заходи знижують ціни у вітчизняній економіці;
- д) усі твердження правильні.

4. Країна має порівняльну перевагу у виробництві продукту, якщо:

- а) виробляє цей продукт з нижчими витратами, ніж інші країни;
- б) має перевагу у природно-кліматичних умовах виробництва цього продукту;
- в) має історичні традиції у виробництві цього продукту;
- г) виробляє цей продукт з нижчою альтернативною вартістю, ніж потенційний торговельний партнер;
- д) усі відповіді неправильні.

5. З одиниці ресурсів Багатія може виробляти 3 т борошна або 6 т цукру, а Бідасія – 1 т борошна або 4 т цукру. Якщо міжнародна спеціалізація відбувається на засадах порівняльної переваги, то:

- а) Багатія експортуватиме цукор та імпортуватиме борошно;
- б) Багатія має порівняльну перевагу у виробництві цукру;
- в) Бідасія експортуватиме борошно та імпортуватиме цукор;
- г) Бідасії вигідно експортувати цукор та імпортувати борошно;
- д) усі відповіді неправильні.

Тема 11. ВІТЧИЗНЯНА ЕКОНОМІКА У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Частина 2

I. Опрацюйте тему згідно такого плану:

1. Міжнародний рух капіталів та міжнародна міграція робочої сили:

а) прямі і портфельні інвестиції. Транснаціональні корпорації та їх місце в економіці України;

б) суть, причини та наслідки трудової міграції. Наслідки трудової міграції для України;

в) науково-технічне співробітництво країн та участь у ньому України.

2. Міжнародні валютно-фінансові відносини:

а) валюта та її конвертованість. Плаваючі та фіксовані валютні курси;

б) чинники, що впливають на плаваючий валютний курс;

в) міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк;

г) динаміка курсу гривні.

3. Міжнародна економічна інтеграція:

а) суть, завдання регіональної економічної інтеграції та її форми;

б) провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. ЄС і НАФТА;

в) міжнародні галузеві об'єднання. ОПЕК;

г) інтеграція України у світову економіку;

д) глобальні проблеми сучасності.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – К.: Знання, 2006. – С. 261 – 298.

2. Вступ до економічної теорії. Підручник / За ред. З. Ватаманюка. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – С. 379 – 437.

3. Економічна теорія: політекономія. Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання – Прес, 2004. – С. 497 – 551.

II. Дайте відповіді на контрольні запитання:

1. Як діяльність транснаціональних корпорацій впливає на розвиток економіки країн-реципієнтів?

2. Які економічні наслідки міжнародної трудової міграції для України?

3. Що спричинює розвиток регіональної економічної інтеграції?

4. Які основні чинники впливають на динаміку плаваючого валютного курсу?

5. У чому відмінність між прямими та портфельними інвестиціями?

6. У яких формах здійснюється науково-технічне співробітництво країн?

7. Хто здійснює попит на валюту даної країни?

8. Які основні причини міжнародної трудової міграції?

9. Які країни є членами Європейського Союзу?

10. Які вигоди і втрати України від вступу до Європейського Союзу?

11. Чому виникли глобальні проблеми та які їх основні ознаки?

12. Як можна розв'язати глобальні проблеми?

III. Впишіть номер визначення кожного терміну.

| № | Термін | Визначення | № |
|---|--------------------------------|--|---|
| | 1. ліцензія | 1. Компанія, яка має філіали за кордоном і здійснює прямий контроль над їх діяльністю. | |
| | 2. прямі інвестиції | 2. Грошова одиниця країни. | |
| | 3. європейське числення | 3. Спеціалізована установа ООН, основним завданням якої є регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин. | |
| | 4. транснаціональна корпорація | 4. Господарське та політичне зближення країн, об'єднання їхніх зусиль для розв'язання економічних, соціальних, політичних та інших проблем. | |
| | 5. Міжнародний валютний фонд | 5. Інтеграційне угруповання, члени якого скасовують обмеження на торгівлю між собою та проводять спільну зовнішньоторгівельну політику щодо решти країн світу. | |
| | 6. девальвація | 6. Переміщення працездатного населення з однієї країни в іншу у пошуках роботи або кращих умов проживання. | |
| | 7. плаваючий валютний курс | 7. Капіталовкладення у будь-які організаційні форми бізнесу за кордоном, що забезпечують іноземному інвестору право контролю над ними. | |
| | 8. економічний союз | 8. Переміщення капіталу з однієї країни в іншу для найприбутковішого його використання. | |
| | 9. викачування умів | 9. Різке збільшення ТНК обсягу прямих іноземних інвестицій у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст. | |
| | 10. спільний ринок | 10. Документ, що засвідчує право інтелектуальної власності винахідника чи його правонаступника впродовж певного часу. | |
| | 11. ревальвація | 11. Відношення експортних цін до імпорتنих. | |
| | 12. фіксований валютний курс | 12. Дозвіл на використання фірмою чи державою запатентованого винаходу, а також технології виробництва, технологічних знань і досвіду, комерційної інформації необхідної для виробництва тощо. | |
| | 13. умови торгівлі | 13. Форма регіональної економічної інтеграції, яка передбачає вільне переміщення товарів та факторів виробництва у межах певного економічного простору. | |
| | 14. інвестиційний бум | 14. Найрозвинутіша форма регіональної економічної інтеграції, яка передбачає створення наднаціональних органів, відповідальних за координацію та гармонізацію економічної політики країн-учасниць. | |
| | 15. британське числення | 15. Сукупність життєвоважливих проблем людства, від розв'язання яких залежать подальші соціально-економічні перспективи цивілізації. | |
| | 16. валюта | 16. Еміграція з країни висококваліфікованих фахівців і робітників. | |
| | 17. трудова міграція | 17. Визначення кількості національної валюти, потрібної для купівлі одиниці іноземної валюти. | |
| | 18. митний союз | 18. Визначення кількості іноземної валюти, яка потрібна для купівлі одиниці національної валюти. | |
| | 19. патент | 19. Обмінний курс, котрий формується в ході взаємодії попиту і пропозиції на валютних ринках. | |
| | 20. глобальні проблеми | 20. Незмінна ціна купівлі та продажу національної валюти за іноземну, встановлена центральним банком країни. | |
| | 21. міжнародний рух | 21. Встановлення центральним банком нижчого курсу | |

| | | | |
|--|--|--|--|
| | <i>капіталу</i> | національної валюти за фіксованого обмінного курсу. | |
| | <i>22. регіональна економічна інтеграція</i> | 22. Встановлення центральним банком вищого курсу національної валюти за фіксованого обмінного курсу. | |

IV. Виберіть правильну відповідь:

1. Коли нині кажуть, що країна девальвувала свою валюту, то мають на увазі, що:

- а) внутрішня купівельна спроможність валюти знизилася;*
- б) уряд підвищив ціну за якою закуповуватиме золото;*
- в) уряд зменшив кількість грошей, що перебуває в обігу;*
- г) уряд знизив фіксований курс валюти стосовно інших валют;*
- д) усі твердження неправильні.*

2. Які групи населення чи фірми задоволені знеціненням гривні:

- а) українські туристи, що подорожують країнами Європи;*
- б) українські імпортери закордонних виробів;*
- в) українські експортери вітчизняних виробів;*
- г) іноземні експортери на український ринок;*
- д) усі отримують вигоди від знецінення гривні.*

3. Що не є вигодою для країн-учасниць інтеграційного процесу:

- а) розширення доступу фірм окремих країн до фінансових, матеріальних, трудових і науково-технічних ресурсів у масштабах усього регіону;*
- б) усунення торгівельних та інших бар'єрів між учасниками інтеграційного процесу, а також їх спільний захист від конкуренції з боку решти країн світу;*
- в) спільне розв'язання найгостріших соціально-економічних проблем;*
- г) збільшення торгівельних потоків та розширення ринків збуту країн-членів.*
- д) усі твердження правильні.*

4. Що не характеризує сучасні міжнародні зв'язки:

- а) інтенсифікація інтеграційних процесів у світовому господарстві;*
- б) зростання масштабів міжнародного руху капіталу та міграції робочої сили;*
- в) посилення співпраці країн у розв'язанні глобальних проблем сучасності;*
- г) зростання експортних субсидій, державних закупівель та інших видів підтримання національного виробника;*
- д) залучення до зовнішньоекономічних зв'язків ділових одиниць практично усіх країн світу.*

5. Якщо українська гривня і російський рубль вільно плавають і попит на українську гривню зростає, то це означає, що:

- а) пропозиція українських гривень зменшилась або зменшиться;*
- б) ціна української гривні у валюті Росії знизиться;*
- в) пропозиція російських рублів знизиться;*
- г) ціна російського рубля в українській валюті знизиться;*
- д) усі твердження неправильні.*